

Antoni Drabowicz, *Egzorcyzm w walce z demonami*,
Wydawca U.P.Z.P Dorant, Starachowice 2016, s. 315.

Książka *Egzorcyzm w walce z demonami*, autorstwa Antoniego Drabowicza jest dziełem, które powstało na podstawie dysertacji doktorskiej: *Zastosowanie rzymskich rytuałów egzorcyzmów w praktyce uwalniania. Studium teologicznoduchowe*, Lublin 2015, s. 285.

Pochylając się nad lekturą publikacji, czytelnikowi rodzi się pytanie, Czy zasadne jest podjęcie takiego tematu? Lektura dysertacji pozwala odpowiedzieć na postawienie pytania na dwu płaszczyznach: naukowej (teoretycznej) i egzystencjalnej.

1. Płaszczyzna naukowa (teoretyczna) - Autor we wstępie, powołując się na nauczanie Jana Pawła II i współczesnych teologów, szczególnie Karla Rahnera, wskazuje na to, że współcześnie jesteśmy świadkami degradacji fundamentalnych wartości, których istnienie, zachowanie i ucieleśnienie jest nieodzownym źródłem utrzymywania chrześcijańskiej wizji człowieka. Nowoczesna cywilizacja, oparta głównie na konsumpcjonizmie, odrzuca takie przekonania, jak: duchowość, ojczyzna, rodzina i zastępuje je szeroko rozumianą tolerancją, karierą, relatywizmem moralnym i etycznym. Te szeroko pojęte „nowe” wartości burzą moralną pewność człowieka i rodzą w nim poczucie zagubienia, chaosu, pustki, którą łatwo wypełniają pseudowartości tego świata. Sięgając do genezy tego typu wartościowania, można uznać, że ich inspiratorem jest Szatan. Negatywne doświadczenie duchowe, zwłaszcza doświadczenie zniewolenia demonicznego, zdaje się wskazywać na to, że w naszych czasach nasila się walka Szatana o człowieka. Taktyka, którą Szatan stosuje, polega na tym, ażeby zło od początków rozsiane przez niego rozwijało się poprzez działanie samego człowieka, poprzez systemy i stosunki międzyludzkie, poprzez klasy czy narody, zmierzając ku temu, aby zła nie odnosić do osobistego grzechu człowieka.

2. Wydaje się, że jeszcze ważniejsze uzasadnienie podjęcia niniejszego problemu znajdujemy w **płaszczyźnie egzystencjalnej** - mającej swe zakorzenienie w osobowych relacjach człowieka: wobec siebie, Boga i drugiego człowieka. Słusznie ks. Drabowicz uważa, że działania Szatana są podstępne i iluzyjne, zmierzają ku temu, aby człowiek czuł się „uwolniony” od grzechu, a wówczas jest coraz głębiej rażony przez grzech. Takiego człowieka w potrzebie nigdy nie pozostawia Chrystus, który zaleca, aby w ten proces uzdrawiania człowieka włączał się Kościół poprzez swoich pasterzy.

O tym, że publikacja jest bardzo potrzebna, może też świadczyć fakt, że nikt dotąd nie podjął się ukazania przydatności i skuteczności *rzymskich rytuałów egzor-*

cyzmów w praktyce uwalniania człowieka z różnego kręgu opętania. Jest to pierwsza próba ukazania wyżej wymienionych aspektów, dlatego podjęcie tego problemu jest jak najbardziej uzasadnione, zarówno od strony teoretycznej jak i praktycznej.

Ksiądz Antoni Drabowicz wykazał, że w dzisiejszych czasach, gdzie wielu ludzi preferuje i akceptuje pseudo wartości, potrzeba zdecydowanej postawy, aby bronić chrześcijańskich wartości. Jak autor podkreślił: „[...] wobec aktualnych potrzeb duszpasterskich na tym polu, przesłanie Kościoła i jego nauczanie katechetyczne okazuje się niejednokrotnie niewystarczające. Istnieje zatem pilna potrzeba pogłębienia wielu kwestii z zakresu demonologii i duchowości chrześcijańskiej, aby móc odpowiedzieć na brak informacji czy na konfuzje panujące w tym względzie wśród wiernych” (s.17-18).

Źródłem pracy badawczej ks. Drabowicza są przede wszystkim rytuały rzymskie egzorcyzmów w języku łacińskim i w tłumaczeniu polskim:

1. *De exorcizandis obsessis a daemoni* z 1614 roku, który obowiązywał w Kościele do 1 października 1998 roku (Autor korzystał z: *De Exorcizandis obsessis a daemonio in: Rituale sacramentorum ac aliarum ecclesiae caeremoniarum ex decreto Synodi Provin. Petricoviensis ad uniformen ecclesiarum Regini Poloniae usum reimpressum*, Stereotypis Ladislai Anczyc & Sociorum, prov. J. Gadowski, Cracoviae 1892).

2. *De exorcismus et supplicatinibus quibusdam*, opracowany w efekcie odnowy liturgicznej i dostosowania obrzędu egzorcyzmu do postanowień „Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*“ Soboru Watykańskiego II (autor korzystał z: Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dekret, Prot. n. 1280/98/1* w: *Egzorcyzmy i inne modlitwy błagalne*, Katowice 2010). Polski przekład odnowionego Rytuału Rzymskiego, zatytułowany: *Egzorcyzmy i inne modlitwy błagalne*, zatwierdziła Konferencja Episkopatu Polski w dniu 26 listopada 1999 roku. Pole badawcze zostało poszerzone o liczne opracowania traktujące jedynie częściowo ujęcie podejmowanych zagadnień.

Niniejsza publikacja ma strukturę monografii z zakresu teologii duchowości i dla wywiązania się z zadań podjętych w pracy autor musiał wybrać odpowiednią metodę badawczą postępowania naukowego. W związku z tym konieczne było odniesie się do dwu płaszczyzn: praktycznej i teoretycznej. Wykorzystano również metody takie jak: analiza tekstów źródłowych i opracowań traktujących niektóre aspekty podjętego tematu, poddanie ich krytycznej ocenie. Odwołanie się w wielu miejscach do metody komparacji w celu konfrontacji paralelnych opinii egzorcystów oraz syntezy przeprowadzonych wyników badań przedstawionych w zakończeniu dzieła. Autor w ten sposób ukazał, że teologii duchowości nie da się uprawiać jedynie teoretycznie.

Z publikacji dowiadujemy się, że znaczącym motywem podjęcia tego zagadnienia była dyskusja pomiędzy niektórymi egzorcystami na temat: walorów, zalet i skuteczności odnowionego rytuału egzorcyzmów, który zaczął być stosowany w praktyce przez egzorcystów i w pewnym sensie został poddany ich rozeznaniu oraz ocenie

jako „nowe narzędzie” z zakresu sakramentaliów. W tej dyskusji ks. Drabowicz omawia dwa stanowiska:

1. Egzorcyści będący jednocześnie teologami uważają, że odnowa księgi liturgicznej zawierającej obrzęd egzorcyzmu większego jest słuszną, ponieważ zawarte w niej treści teologiczne bardziej wyjaśniają istotę zastosowania modlitw, mających na celu uwolnienie człowieka od opętania diabelskiego.

2. Przeciwne stanowisko prezentuje część praktykujących egzorcyistów, a odnosi się ono głównie, do kwestii skuteczności odnowionego obrzędu, biorąc pod uwagę *aspekt przedmiotowy* w procesie uwolnienia człowieka od demonicznych wpływów.

Autor publikacji w sposób wyważony, poprzez przeprowadzone badania włącza się w nurt owej dyskusji ujmując całościowo podejmowane zagadnienie, ukazuje zalety i pewne braki w stosowanym obecnie obrzędzie uwalniania człowieka od diabelskiego opętania.

Uwzględniając morfologię podjętego problemu, autor najpierw zwraca uwagę czytelników na zagadnienia dotyczące realnego istnienia świata istot duchowych – dobrych i złych. Poddaje analizie badawczej pojęcie istnienia zła, Szatana i jego zdeformowaną naturę, przez co zrozumiała się staje szkodliwa działalność złych duchów wobec człowieka. Następnie ks. Drabowicz ukazał kontekst społeczno-religijny współczesnego świata, ambiwalentny postęp naukowo-techniczny i różnego rodzaju zagrożenia oraz potencjalne „miejsca”, w których pośrednio czy bezpośrednio dochodzi do wpływu Szatana na styl życia społecznego. Skutkiem tego człowiek nieświadomie, a niekiedy i całkiem świadomie, podejmuje współpracę z księciem tego świata poprzez różnego rodzaju praktyki okultystyczne, magiczne propagowane przez współczesną kulturę.

W dalszej części publikacji autor poddał analizie badawczej zwyczajne oddziaływanie Szatana na życie ludzi, jakim jest pokusa – jej ewolucja, mechanizmy oraz jej skutki negatywne – grzech. Uwzględnił również zagadnienie pokus, których źródłem pochodzenia jest świat i ciało, będące niejako sprzymierzeńcami Szatana w dziele prowadzenia człowieka do utraty wolności i wiecznego szczęścia. Podał także analizie specyficzne oddziaływanie Szatana na życie człowieka poprzez: różnego rodzaju zaburzenia fizyczne, obsesje i dręczenia, aż po najwyższy stopień oddziaływania, jakim jest opętanie diabelskie, które jest faktem potwierdzonym empirycznie. Logicznie i konsekwentnie w strukturze dzieła dochodząc do istoty nakreślonej w tytule publikacji, autor w drugim rozdziale publikacji ukazuje konieczność i różne metody walki duchowej: tzw. środki zwyczajne (modlitwa, post, jałmużna) oraz zastosowanie obrzędu egzorcyzmu uroczystego. Analizując zasadność zastosowania egzorcyzmu, który jest obrzędem liturgicznym, ks. Drabowicz podaje dokładnie elementy przeprowadzenia diagnozy i sposobów odróżnienia rzeczywistego opętania od chorób psychicznych uwzględniając normy podane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne (DSM – IV) oraz przez Włoskie Stowarzyszenie Katolickich Psychologów i Psychiatrów (AIPPC). Autor prowadzi w ten sposób polemikę pomiędzy różnymi dziedzinami nauki: teolo-

gii duchowości z psychologią i psychiatrią, która jest niezwykle potrzebna przy tego typu złożoności problemu – opętania człowieka przez diabła.

Dopiero w świetle przedstawionych powyżej problemów i rozeznania sytuacji cierpiącego człowieka, celowe było podjęcie przez autora dalszej pracy badawczej, której wyniki pozwalają dać odpowiedź na zasadnicze kwestie dotyczące zastosowania rzymskich rytuałów egzorcyzmów, stanowiących aspekt przedmiotowy obrzędu uwalniania człowieka spod wpływu demonów. Publikacja jest wartościowa nie tylko z ogólnie teologicznych racji poznawczych. Autor umiejętnie pokazał, jak można wykorzystać rytuały egzorcyzmów w uwolnieniu człowieka opętanego.

Aby nie utożsamiać obrzędów egzorcyzmów z jakimiś zabiegami magicznymi, w trzecim rozdziale niniejszej publikacji została ukazana rola słowa Bożego, sakramentów świętych i modlitwy, które stanowią pomoc w praktyce odzyskiwania utraconej wolności przez człowieka. Autor publikacji nie pominął aspektu podmiotowego stanowiącego element obrzędu egzorcyzmu uroczystego. Dokładnie określił, jakie powinno być zaangażowanie i postawy osób biorących udział w uwalnianiu człowieka od opętania diabelskiego.

Cennym elementem publikacji jest również przeprowadzenie badań dotyczących modlitwy o uwolnienie – zarówno w wymiarze osobistym i wspólnotowym. Ponieważ zdecydowana większość ludzi szukających pomocy u egzorcystów cierpi m.in. z powodu różnego rodzaju zniewoleń demonicznych, analizie badawczej zostały poddane modlitwy błagalne proponowane przez Kościół, które powinni stosować wierni doświadczając silnych ataków o charakterze demonicznym. W zakończeniu autor przedstawił wyniki przeprowadzonych badań oraz wykazał się dojrzałością naukową i twórczą postawą podając pewne propozycje do dalszych badań w tym zakresie.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że wśród wielu książek podejmujących temat egzorcyzmów, które budzą w czytelnikach nadmierną ciekawość, sensację, lęk czy przerażenie, tworzących niejednokrotnie obraz fantastyki, niniejsza publikacja ukazuje rzetelną i prawdziwą wiedzę popartą nauką Pisma świętego i Kościoła oraz doświadczeniem światowej sławy egzorcystów. Ukazuje także prawdziwy obraz cierpienia osoby, która zaplątała się w sidła zła oraz częste niezrozumienie jej przez środowisko w którym przebywa.

Książka *Egzorcyzm w walce z demonami* stanowi bardzo ciekawe, solidne i oryginalne studium naukowe w zakresie podjętego problemu. Ma ona charakter źródłowy, gdzie najpierw trzeba było przeanalizować materiał ubogacony analizą treści Pisma świętego, nauczania Kościoła i przymysłów współczesnych teologów. Wydaje się, że jest ona potrzebna egzorcystom jak i szerszemu gronu czytelników.

ks. Ireneusz Werbiński
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Toruń